

به بهانه چهاردهم آذرماه، روز جهانی داوطلب سلامت

اگر مشارکت مردم را یک اصل بدانیم که این اصل در کنفرانس آلماتا بر آن تصریح شده است، نقش مؤثر داوطلبین سلامت در این اصل و همچنین توسعه سلامتی در جامعه انکارناپذیر است.

4 اصل در مراقبت ها مورد توجه جامعه بین المللی قرار گرفته است که عبارتند از عدالت و برابری، مشارکت مردم، همکاری بین بخشی و بهره گیری از فناوری مناسب. در دو اصل مشارکت مردمی و همکاری بین بخشی مردم محور قلمداد می شوند و در تاریخ نظام و انقلاب نیز هر جا مردم نقش بیشتر داشته اند در عرصه هایی همچون پیروزی انقلاب، جنگ، سازندگی توفیقات چشمگیر و غیرقابل باوری نیز حاصل شده است. حوزه سلامت نیز از این امر مستثنی نیست و اگر مردم به عنوان محور سلامت قلمداد شوند و مشارکتشان جلب شود، سلامت افراد، خانوارها و جامعه تضمین می شود. توسعه مشارکت مردمی یک اصل دینی، اجتماعی و شهروندی بوده و مردم به عنوان مشتری نظام سلامت باید مورد توجه ویژه قرار گیرند و در تصمیم گیری ها مشارکت داشته باشند. باید از توان مردم بهره برد و مردم باید به این باور برسند که به رغم وظایف سلامتی که مدیران بر عهده دارند خودشان هم مسئولیتی سنگینی دارند. حفظ و ارتقای سلامت، پیشگیری از بیماری و اصلاح شیوه زندگی، کسب دانش و مهارت سلامتی فاکتورهایی هستند که مردم باید در سیستم سلامت کسب کنند و وقتی دانش و مهارت مردم ارتقا یافت انگیزه شان برای اقدام به موقع در جهت ضمانت سلامتی شان نیز ارتقا می یابد. اولین نتیجه مشارکت مردم اینست که نظراتشان وارد تصمیم سازی ها می شود، استقبال از برنامه ها شدت می یابد، رضایت آنان از برنامه ها و خدمات بیشتر می شود و انسان های راضی مشارکت پذیری بیشتری خواهند داشت. دخالت دادن مردم در برنامه ها موجب می شود نیازهایشان را بگویند و مطالبه کنند تا ما پاسخ مناسبی به آن نیازها بدهیم. نقش داوطلبین سلامت در توسعه مشارکت مردمی اولین راهکار در این جهت اجرای برنامه داوطلبین سلامت یا رابطین بهداشتی در نظام شبکه دانست که از سال 69 به صورت پایلوت در حاشیه شهرهای بزرگی همچون تهران، اصفهان، شیراز و تبریز شروع شد. نتایج ارزنده این پایلوت برنامه داوطلبین سلامت را از سال 72 به یک موضوع کشوری تبدیل کرد. این برنامه سپس از سال 78 در تمام نقاط شهری و به تدریج در تمام روستاها اجرا شد. هم اکنون 200 هزار داوطلب سلامت در سراسر کشور مشغول فعالیت هستند که 50 هزار نفر در روستاها و بیش از 150 هزار نفر در شهرها خدمت رسانی می کنند این داوطلبین به طور متوسط 20 میلیون ایرانی را تحت پوشش دارند و طبعاً چون از جنس مردم هستند خدمت آنان به ذائقه مردم بهتر می نشیند. در شهرستان مراغه نیز 1468 رابط سلامت با سیستم بهداشتی همکاری می کنند که حدود 62 درصد جمعیت را پوشش می دهند.

هر داوطلب سلامت 20 خانوار را تحت پوشش دارد، انتظار داریم داوطلبان در کلاس های آموزشی که در پایگاه ها و مراکز جامع سلامت به صورت رایگان تشکیل می شود شرکت فعال داشته باشند تا با مفاهم و مهارت های اولیه زندگی سالم و سلامت کودکان، نوجوانان، جوانان، میانسالان و سالمندان آشنا شوند و بتوانند دانش خود را به خانواده ها منتقل کنند.

داوطلبان باید مردم محله ها را تشویق کنند که به مراکز و پایگاه های سلامت مراجعه کنند و به عنوان مثال اگر مراقبت یک دیابتی تاخیر افتاد به او یادآور شوند. نقش داوطلبان سلامت در غربالگری بیماری های واگیر و غیرواگیر: داوطلبان امروزه در این غربالگری ها همچون غربالگری سل بازوی توانمند نظام سلامت هستند. آنان در جمع آوری وقایع حیاتی و مرگ به ما خیلی کمک می کنند.

سلامت محیط زیست بخش دیگری از فعالیت های این داوطلبان است این داوطلبین در اجرای برنامه های حوزه بهداشت، کمپین ها و بسیج های اطلاع رسانی کمک شایانی می کنند. در واکنشها و نقش پررنگی دارند و بعد از اجرای طرح تحول سلامت نقش آنان افزایش پیدا کرد.

با توجه به ادغام برنامه کنترل بیماری های غیرواگیر در نظام شبکه این برنامه نقش داوطلبان سلامت را پررنگ تر می کند. هر روز 800 تا 850 نفر در کشور فوت می کنند که 83 درصد از این آمار مربوط به بیماری های غیرواگیر قلبی و عروقی، تنفسی، تصادفات و دیابت است.

همه این بیماری های با توسعه مفهوم پیشگیری می توانند کنترل شوند. داوطلبین ما در ادارات، ارگان ها، سازمان های مردم نهاد، سمن ها و خیرین حضور دارند و می توانند برای پیشگیری از بیماری هایی نظیر فشار خون، بیماری های ریوی، دیابت که عمدتاً ناشی از عوامل خطر رفتاری هستند کمک شایانی کنند.

فوت سیگاری های سه برابر تصادفات

مواد دخانی متهم ردیف اول بیماری های غیرواگیر بوده و سالانه 60 هزار سیگاری در کشور فوت می کنند که سه برابر آمار تلفات در سوانح است. با تغییر رفتار می توان از بیماری هایی نظیر سرطان پیشگیری کرد. اکثر مردم رفتارهای غذایی ناسالم دارند و 3.5 برابر مقدار توصیه شده نمک می خورند، 3 برابر بیشتر روغن می

خورند و 3.5 برابر بیشتر از حد مجاز قند و شکر مصرف می کنند.

78 درصد مردم دچار کم تحرکی هستند و فعالیت بدنی زیادی ندارند. 60 درصد خانم ها اضافه وزن دارند. این اضافه وزن مردم را به سمت بیماری های قلبی، دیابت و فشار خون سوق می دهد. داوطلبین سلامت نقش مهمی در کنترل این بیماری ها با آموزش چهره به چهره دارند.

بعد از طرح تحول مردم برای غربالگری به پایگاه های سلامت مراجعه می کنند. داوطلبین سلامت نقش مهمی در دعوت مردم به مراکز بهداشتی برای غربالگری و تشکیل پرونده دارند.

امروز بیماری های واگیر تهدید جامعه نیست بلکه بیماری های غیرواگیر تهدید اصلی محسوب می شوند لذا مشارکت مردم یک اصل و ضرورت است و کسی که دانش و مهارت داشته باشد و بینش اش عوض شده باشد قطعاً مشارکت می کند، داوطلبین سلامت نقش مهمی در تغییر نگرش ها دارند.

شعار امسال روز جهانی داوطلبی «ترویج فرهنگ داوطلبی کلید تقویت انسجام و عدالت در بهداشت» می باشد و امید است با همصدایی و مشارکت مردم به این شعار جامعه عمل ببوشیم.

داوطلبان سلامت حلقه ارتباطی بین نظام سلامت و سطوح محیطی جامعه هستند

داوطلب سلامت فردی دارای مقبولیت و نفوذ اجتماعی و علاقمند به فعالیت های اجتماعی، خیرخواهانه و عام المنفعه می باشد و داوطلبان سلامت در واقع حلقه ارتباطی بین نظام سلامت و سطوح محیطی جامعه هستند.

داوطلبان سلامت با شرکت مستمر در برنامه های آموزشی پایگاه ها و مراکز خدمات جامع سلامت به یادگیری مفاهیم بهداشتی اولیه پرداخته و آموخته های خود را به خانوارهای تحت پوشش خود منتقل می کنند. این افراد همواره برای حفظ سلامتی خود و خانوارهای تحت پوشش تلاش می کنند.

از سایر وظایف داوطلب سلامت جلب همکاری و مشارکت افراد محله برای رفع مشکلات مرتبط با سلامتی، ارتقای سطح سواد سلامت جامعه به ویژه مادران و تشویق خانوارهای تحت پوشش برای استفاده از تسهیلات بهداشتی موجود و قابل دسترس بیان کرد.

پیگیری مراقبت های بهداشتی خانوارهایی که نیاز به مراجعه به پایگاه ها یا مراکز خدمات جامع سلامت دارند، همکاری در برنامه ها و طرح های بهداشتی ملی و منطقه ای و مشارکت در پژوهش های کاربردی از دیگر وظایف داوطلبان سلامت است.

داوطلبان سلامت یکی از ارکان اصلی طرح هر خانه یک پایگاه سلامت هستند

طرح هر خانه یک پایگاه سلامت و نقش داوطلبان سلامت در اجرای آن : برنامه هر خانه یک پایگاه سلامت، مبتنی بر گسترش مشارکت آگاهانه مردم در عرصه تامین، حفظ و ارتقای سلامت در تمامی خانه های کشور است.

در این طرح در هر خانواده یک نفر به عنوان سفیر سلامت خانواده آموزش های لازم را دریافت می کند تا برای مراقبت از سلامت خود، خانواده و جامعه توانمند و آماده شود. آموزش و توانمندسازی سفیران سلامت خانواده، توسط داوطلبان یا رابطان سلامت محله و تیم سلامت پایگاه ها و مراکز خدمات جامع سلامت انجام می پذیرد.

داوطلبان سلامت یکی از ارکان اصلی این برنامه هستند که وظیفه آموزش و توانمندسازی سفیر سلامت خانواده را بر عهده دارند داوطلبان سلامت به تغییر نگرش و عملکرد مردم نسبت به توانایی بالقوه خود در راستای تغییر و بهبود شرایط کمک می کنند و باعث افزایش اعتماد به نفس و اتکا به خود در خانواده های تحت پوشش می شوند.

داوطلبان سلامت زمینه های لازم را برای مشارکت فعالانه تر افراد در توسعه اقتصادی، اجتماعی کشور فراهم می کنند.

نقش داوطلبان سلامت در پیشگیری از شیوع بیماری کووید ۱۹ و طرح شهید سلیمانی

نقش داوطلبان سلامت در پیشگیری از شیوع بیماری کووید ۱۹: در گام چهارم مدیریت و کنترل اپیدمی کووید ۱۹ به شیوه محله و خانواده محور، همان طرح شهید حاج قاسم سلیمانی، داوطلبان سلامت به عنوان افرادی دارای نقش اصلی در برقراری ارتباط با جوامع به هنگام اپیدمی و جلب مشارکت اجتماعی مطرح هستند.

داوطلبان سلامت از طریق مشارکت در تیم های مراقبت، نظارت و حمایتی به همراه تیم سلامت و نمایندگان سایر نهادها، سازمان ها و گروه های مردمی با اطلاع رسانی به موقع، آموزش جامعه در خصوص نحوه کنترل و پیشگیری از بیماری، به ارائه خدمات فعال و خانواده محور کمک می کنند.

داوطلبان سلامت با آموزش و رهگیری بیماران و افراد تحت پوشش خود به شناسایی زودهنگام بیماری و جلوگیری از شیوع بیماری کمک می کنند.

وی با یادآوری نقش داوطلبان سلامت در شناسایی اقشار آسیب پذیر جامعه گفت: داوطلبان سلامت با عضویت در گروه های نظارتی، به تشدید نظارت بر پروتکل های بهداشتی و با عضویت در گروه های حمایتی و شناسایی خانواده های نیازمند، امکان رساندن کمک های حمایتی، معیشتی به افراد آسیب پذیر جامعه را فراهم می کنند.